

Сахненко Анна Василівна, Доктор філософії (спеціальність 017 – Фізична культура і спорт), Доцент, Доцент кафедри фізичного виховання, Сумський національний аграрний університет, 40000, м. Суми, вул. Г. Кондратьєва 160, тел.: (0542) 62-78-16

e-mail: anna.sakhnenko@snaeu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-8084-3897>

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НА ЗАСАДАХ АКМЕОЛОГІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. Становлення демократичної державності зумовлює необхідність формування якісно нової системи національної освіти, спрямованої на відновлення та розвиток інтелектуального й духовного потенціалу українського суспільства. Трансформаційні процеси в соціально-економічній сфері передбачають оновлення змісту освіти, що має бути орієнтований на особистість здобувача освіти та забезпечення умов для його професійної самореалізації.

Людина як біосоціальна система характеризується єдністю соціальних і біологічних детермінант. Стан здоров'я розглядається як інтегральний показник гармонійного фізичного та розумового розвитку, а також ефективної адаптації до умов природного і соціального середовища. Узгоджений розвиток фізичного, психічного, соціального та духовного компонентів особистості, їх цілісність і взаємозв'язок повинні виступати базовою методологічною основою у процесі засвоєння та вдосконалення цінностей фізичної культури, яка базується на руховій активності та систематичному застосуванні фізичних вправ, спрямованих на розвиток і збереження фізичних якостей, а також оптимізацію психофізіологічних функцій організму.

Переорієнтація вищої освіти на підготовку висококваліфікованих фахівців, а також визнання особистості як ключової цінності освітнього процесу, обумовлюють необхідність створення соціокультурного середовища, яке забезпечує реалізацію професійних і особистісних інтересів та потенціалу здобувачів освіти. У цьому контексті особливої значущості набуває наукове обґрунтування відбору організаційних форм і методів фізичного виховання у закладах вищої освіти як складової цілісного педагогічного процесу з урахуванням професійної спрямованості та акмеологічної зорієнтованості у фізичній підготовці студентської молоді.

У представленому дослідженні проаналізовано основні організаційні форми фізичного виховання, науково обґрунтовано форми і методи організації професійно орієнтованого фізичного виховання на засадах акмеології у закладах вищої освіти.

Ключові слова: освітній процес, фізичне виховання, професійно орієнтоване, акмеологія, засади, форми, методи, організація.

Sakhnenko Anna Vasylivna, Doctor of Philosophy (specialty 017 – Physical Culture and Sports), Docent, Associate Professor of Physical Education Department,

Sumy National Agrarian University, 40000, Sumy, st. G. Kondratieva 160, tel.: (0542) 62-78-16

e-mail: anna.sakhnenko@snau.edu.ua

[https // orcid.org / 0000-0002-8084-3897](https://orcid.org/0000-0002-8084-3897)

FORMS AND METHODS OF ORGANIZING PROFESSIONALLY ORIENTED PHYSICAL EDUCATION ON THE ACMEOLOGY BASIS OF STUDENTS' AT HIGHER EDUCATION

Abstract. The emergence of democratic state necessitates the formation of a qualitatively new system of national education aimed at the restoration and development of the intellectual and spiritual potential of Ukrainian society. Transformational processes in the socio-economic sphere provide for the renewal of the educational content, which should be oriented towards the student's personality and the provision of conditions for his professional self-realization.

A person as a biosocial system is characterized by the unity of social and biological determinants. The health state is considered as an integral indicator of harmonious physical and mental development, as well as effective adaptation to the conditions of the natural and social environment. The coordinated development of the physical, mental, social and spiritual components of the personality, their integrity and interconnection should serve as the basic methodological basis in the process of assimilation and improvement of the physical culture values, which is based on motor activity and the physical exercises systematic application aimed at physical qualities development and preservation, as well as the optimization of the body psychophysiological functions.

The higher education reorientation to the highly qualified specialists training, as well as the individual's recognition as a key value of the educational process, necessitate the creation of a socio-cultural environment that ensures the realization of professional and personal interests and potential of education seekers. In this context, the scientific substantiation of the organizational forms and physical education methods selection at higher educational institutions as a holistic pedagogical process component, taking into account the professional orientation and acmeological orientation in the student youth's physical training, is of particular importance.

The presented study identifies the main organizational forms of physical education, and also scientifically substantiates the forms and methods of organizing professionally oriented physical education on the acmeology principles at higher educational institutions.

Keywords: educational process, physical education, professionally oriented, acmeology, principles, forms, methods, organization.

Постановка проблеми. В умовах сучасних трансформацій у системі вищої освіти, що характеризуються частими повітряними тривогами та впровадженням дистанційного формату навчання з метою дотримання

безпекових вимог усіма учасниками освітнього процесу, перед фахівцями у сфері фізичної культури і спорту постають нові завдання щодо забезпечення відповідності організації фізичного виховання у закладах вищої освіти потребам студентської молоді та вимогам професійної підготовки конкурентоспроможних фахівців. Такі спеціалісти мають бути здатними до безперервного саморозвитку й самовдосконалення, пошуку нестандартних рішень професійних завдань, ефективного використання досягнень науково-технічного прогресу, а також успішної особистісної та професійної самореалізації.

Одним із ключових завдань фізичного виховання у закладах вищої освіти України є формування гармонійно розвиненої особистості майбутнього фахівця, здатного до творчого й креативного підходу у професійній та повсякденній діяльності, інноваційного пошуку шляхів самореалізації в умовах динамічних змін інформаційного суспільства, а також збереження високого рівня здоров'я та працездатності протягом усього життя.

Проблематика формування, професійного становлення та розвитку особистості майбутнього фахівця, а також його здатності до самовдосконалення впродовж життя, посідає важливе місце у сучасних наукових дослідженнях у галузі акмеології. У зв'язку зі зростанням конкуренції на сучасному ринку праці професійно орієнтоване фізичне виховання майбутніх спеціалістів доцільно реалізовувати на акмеологічних засадах, що передбачає спрямування освітнього процесу на формування, розвиток і реалізацію професійно значущих якостей та потенціалу студентської молоді з метою досягнення особистісного і професійного акме.

Необхідність модернізації системи фізичного виховання актуалізувала пошук інноваційних форм і методів організації навчальних занять, які відповідали б інтересам студентів, сприяли зміцненню їхнього здоров'я та формуванню знань, умінь і навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності. Попри значущість окресленої проблематики, питання наукового обґрунтування відбору форм і методів організації професійно орієнтованого фізичного виховання на засадах акмеології у закладах вищої освіти України залишається недостатньо висвітленим у сучасних наукових публікаціях. Зазначене зумовлює актуальність проведення даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поняття «інновація» в перекладі з латинської мови означає «оновлення, нововведення або зміна». У контексті педагогічного процесу інновація тлумачиться, як впровадження нововведення в мету, зміст, завдання, методи і форми навчання і виховання, організацію спільної діяльності вчителя і учня [1].

На думку дослідниці В. Барановської, планування навчального процесу розпочинається з проектування мети і завдань навчання. На наступному етапі планування визначається його зміст. Вибір засобів навчання, методів і організаційних форм значною мірою залежить від змісту навчання [2, с. 9]. І. А. Зязюн зазначає, що реалізація змісту, мети і завдань освіти, а також методів навчання у навчальному закладі здійснюється через організаційні форми.

Категорія «організаційні форми навчання» трактується вченим як сукупність зовнішніх умов, у яких організовують і здійснюють навчальний процес [3].

Дефініцію «форма» (від лат. *forma* – зовнішність, устрій) у загальному значенні розуміють як [4, с. 1543]:

- «обриси, контури, зовнішні межі предмета, що визначають його зовнішній вигляд»;
- «тип, будова, спосіб організації чого-небудь»;
- «зовнішній вияв якого-небудь явища, пов'язаний із його сутністю, змістом»;
- «спосіб існування змісту, його внутрішня структура, організація і зовнішній вираз»;
- «спосіб здійснення, виявлення будь-якої дії»;
- «суворо встановлений порядок у будь-якій справі».

За твердженням А. І. Кузьмінського, форма навчання – це взаємообумовлена діяльність викладача і студентів, що обмежується в часі і просторі [5].

Науковці у галузі педагогіки та психології визначають поняття «форма організації навчання» як [6, с. 144]:

- «конструкцію певної ланки процесу навчання, певний вид заняття (урок, лекція, семінар, екскурсія, факультативне заняття, екзамен тощо)»;
- «будь-який вид заняття, який відрізняється за складом учнів, місцем і часом проведення заняття, характером діяльності учасників освітнього процесу».

У статті 50 Закону України «Про вищу освіту» зазначено, що освітній процес у закладах вищої освіти здійснюється за наступними організаційними формами: навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка і контрольні заходи. Основними різновидами навчальних занять у закладах вищої освіти визначено: лекцію, лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття і консультацію [7].

З метою глибшого розуміння сутності та наукового обґрунтування відбору форм і методів організації професійно орієнтованого фізичного виховання у закладах вищої освіти доцільним є більш детальний розгляд зазначеного питання.

Мета статті. Проаналізувати та науково обґрунтувати основні форми і методи організації професійно орієнтованого фізичного виховання на засадах акмеології в закладах вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Науковці-педагоги визначають дефініцію «лекція» (від лат. *lectio* – читання) як «спосіб викладу логічно систематизованого об'ємного теоретичного матеріалу для забезпечення свідомого сприймання і засвоєння наукової інформації студентами» [8].

Класифікуючи лекції за дидактичною метою, А. В. Хуторський виділяє вступні, установочні, поточні, заключно-узагальнюючі, лекції-консультації [9]. На вступних лекціях студентам надається загальне уявлення щодо завдань і змісту навчальної дисципліни, розкривається її структура й логіка розвитку конкретної галузі науки, техніки, культури, взаємозв'язок з іншими дисциплінами для сприяння зацікавленості предметом. На думку М. М. Фіцули, на ввідній лекції важливого значення набуває розкриття значення дисципліни у

професійній підготовці фахівця, її зв'язок з іншими навчальними дисциплінами [10, с. 119].

Специфіка організації навчального процесу акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання у закладі вищої освіти обумовлює важливе місце консультацій в структурі навчального процесу. У контексті навчального процесу, консультація (від лат. *consultatio* – нарада, розгляд) визначається як порада, пояснення педагога студентам будь-якого питання. Консультації-пояснення можуть проводитись у вигляді співбесіди, індивідуально чи з групами, у позанавчальний час за певним графіком чи за потребою (після завершення вивчення розділу програми, у процесі його вивчення і особливо в період підготовки до складання нормативів).

Консультація сприяє кращому усвідомленню складних для студентів питань, поглибленню теоретичних знань і розвитку мотивації до навчання [11].

На думку В. Барановської, консультації (установчі, оперативні, узагальнюючі, відтворюючі) виступають важливими чинниками, що визначають успішне виконання студентами самостійних індивідуальних завдань. На установчих консультаціях викладач окреслює загальні шляхи виконання завдань. Оперативні консультації надаються студентам за потребою. Метою узагальнюючих консультацій є перевірка викладачем загальної підготовленості студентів до виконання завдання. Відтворюючі консультації проводяться за необхідності, коли виникає потреба продемонструвати окремі фрагменти виконаного завдання або результат в цілому [2, с. 12].

Основною формою організації навчальних занять акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання у закладах вищої освіти є практичні заняття. Практичним заняттям, у розумінні С. У. Гончаренка і А. І. Кузмінського, є така «форма навчального заняття, в процесі якої викладач пропонує до уваги студентів окремі теоретичні положення навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентами відповідно сформульованих завдань» [5; 11, с. 260].

На практичних заняттях доцільно використовувати фронтальний, груповий, індивідуальний методи організації студентства та метод колового тренування. Фронтальний метод використовується переважно у підготовчій частині під час розминки та у заключній, під час розтягнення м'язів; груповий, індивідуальний та метод колового тренування застосовується у основній частині. Серед способів виконання вправ перевага віддається одночасному. Однак, вивчення техніки нових вправ передбачає застосування поточного, почергового, поперемінного і позмінного способів.

Структура практичних та інтерактивних занять містить підготовчу, основну та заключну частини. У підготовчій частині, яка триває від 15 до 20 хвилин, студентам повідомляють завдання заняття, тезисно надають інформацію щодо основних понять заняття, методів самоконтролю, техніки безпеки при виконанні фізичних вправ і проводять розминку.

Основна частина триває від 40 до 50 хвилин і, в свою чергу, поділяється на дві частини. Перша частина присвячується вирішенню першого завдання

заняття, яке, в основному, полягає у вивченні і закріпленні техніки виконання вправ. У залежності від складності завдання, на даному етапі використовується метод розподіленої вправи або метод цілісної вправи та груповий і індивідуальний методи організації студентства.

У другій половині основної частини зазвичай вирішується завдання стосовно розвитку професійно важливих якостей. Реалізація завдання на цьому етапі передбачає застосування групового методу і методу колового тренування. На практичних заняттях доцільно використовувати рівномірний, перемінний, повторний, інтервальний, ігровий та змагальний методи.

Акмеологічна спрямованість професійно орієнтованого фізичного виховання в закладі вищої освіти обумовлює впровадження у навчальний процес розвиваючих акмеологічних технологій. Серед них – технології саморозвитку і психотехнології, спрямовані на розвиток мотиваційної, когнітивної, емоційної і моральної сфер людини [12].

Реалізація акмеологічних психотехнологій на практичних та інтерактивних заняттях і у спортивно-масовій роботі передбачає використання ігрового та змагального методів навчання. У межах зазначених методів здійснюється проведення рухливих ігор, спортивних ігор, естафет та змагань в індивідуальних і командних видах спорту, що сприяє розвитку професійно важливих якостей і комунікативних навичок, засвоєнню теоретичних знань і формуванню мотивації на покращення і збереження здоров'я та саморозвиток і самовдосконалення майбутніх фахівців [12].

Термін «інтерактивний» (від англ. *inter* – взаємний і *act* – діяти) трактується як «здатний до взаємодії, діалогу». Таким чином, особливістю інтерактивної форми навчання є те, що навчальний процес здійснюється за постійної активної взаємодії усіх його учасників [13, с. 140]. Погоджуючись з даним визначенням, дослідники О. А. Суровов і Т. С. Бондар підкреслюють, що використання інтерактивних методів навчання у навчальному процесі спрямоване на широку взаємодію не лише педагога зі студентами а і на взаємодію між студентами [14, с. 17].

А. Вербицький визначає «інтерактивне навчання» як «специфічну форму організації пізнавальної діяльності, яка має передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність» [15, с. 16].

На думку В. Барановської, при впровадженні інтерактивних методів у навчальний процес закладу вищої освіти доцільно організовувати роботу студентів у парах, у малих групах та колективну розробку і обговорення результатів виконання завдання [2]. Досліджуючи перспективи впровадження інтерактивних методів навчання у навчальний процес майбутніх фахівців, О. А. Суровов і Т. С. Бондар визначають їх цільовими напрямками [14, с. 18]:

- активізацію індивідуальних розумових процесів студентства;
- спонукування студента до внутрішнього діалогу;
- досягнення розуміння студентами інформації, що є предметом обговорення;
- індивідуалізацію педагогічної взаємодії;
- виведення студентів на позицію суб'єктів навчального процесу;

- забезпечення двостороннього зв'язку під час обміну інформацією між учасниками навчального процесу.

Засоби, що використовуються при інтерактивних формах навчання, в основному зорієнтовані на опрацювання нового матеріалу. На інтерактивних заняттях акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання доцільно використовувати наступні методи:

- творчі завдання – індивідуальні або колективні завдання, що передбачають складання комплексів для розвитку визначених професійно важливих фізичних якостей з подальшим їх обговоренням і виконанням. Виконання таких творчих завдань, як стверджують науковці В. Краєвський і О. Хуторський, додають змістовності процесу навчання і створюють фундамент для співпраці та спілкування всіх учасників освітнього процесу, включаючи педагога [16];

- робота у парах і малих групах, що стимулює прояви ініціативності, самостійності і розвиток комунікативних навичок спілкування;

- змагання, які проводяться як під час інтерактивних занять (між студентами однієї групи) так і у вигляді спортивно-масової роботи (змагання між учасниками різних груп, факультетів, гуртожитків, курсів тощо);

- розминки, під час яких кожен з учасників навчального процесу має можливість побувати у ролі викладача.

Зауважимо, що впровадження інтерактивних організаційних форм навчання потребує попередньої теоретичної і фізичної підготовки учасників освітнього процесу.

Процес акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання всебічно розвиненої особистості фахівця, здатного до прояву творчості і креативності у професійній і побутовій діяльності, інноваційного пошуку шляхів самореалізації в умовах неперервних змін швидкоплинного інформаційного суспільства, збереження і підтримки гарного стану здоров'я і працездатності впродовж життя ґрунтується на формуванні у студентської молоді здатності і потреби у саморозвитку, самовдосконаленні та самостійному пошуку шляхів вирішення різноманітних проблем. Важливого значення за таких умов набуває самостійна робота студентів.

Розкриваючи педагогічний аспект дефініції «саморозвиток», Л. П. Вовк і В. А. Фрицюк підкреслюють «суб'єктивність особистості, розвиток людиною власної «самості», її здатність до самотворення, можливості створити свій образ в цілому образі світу, самоактуалізуватися, самовдосконалюватися й самостверджуватися в процесі самореалізації в діяльності та спілкуванні». На думку дослідниць, саморозвиток являє собою фундаментальну спроможність людини ставати й бути справжнім суб'єктом свого власного життя [17, с. 69].

Розглядаючи категорію «професійний саморозвиток майбутніх фахівців» з позицій акмеологічного підходу, науковці А. Деркач, С. Кузікова, Н. Кузьміна, А. Маркова, Л. Мітіна, А. Реан, Л. Рибалко визначають його як «процес формування особистості, спрямованої на найвищі професійні досягнення». Таким чином, поняття «саморозвиток» є одним із ключових у акмеології, науці, що вивчає «закономірності й шляхи особистісного й професійного самовдосконалення особистості» [18].

У педагогіці термін «самостійна робота студента» визначається як:

- «специфічний вид діяльності учіння, головною метою якого є формування самостійності суб'єкта, що навчається, а формування його вмінь, знань і навичок здійснюється опосередковано через зміст і методи всіх видів навчальних занять» [19, с. 14-15];

- «навчальна діяльність студента, яка планується, виконується за завданням, під методичним керівництвом і контролем викладача, але без його прямої участі» [5, с. 309].

Дослідниця Л. Л. Ляхощка стверджує, що ефективність самостійної роботи студентів значною мірою залежить від зовнішніх та внутрішніх факторів [20, с. 3]: змісту й складності завдань; рівня знань, умінь і розвитку студентів; їх інтелектуальних навичок й умінь, мотивів і установок; способів та прийомів навчальної діяльності; досвіду пізнавальної діяльності та ін.

Основною суб'єктивною умовою ефективності самостійної роботи, на думку В. В. Олійника, є усвідомлення її цілей, методів і себе – як особистості, що спрямовує, організовує й здійснює контроль процесу навчання [21].

Організовуючи професійно орієнтоване фізичне виховання на засадах акмеології у закладі вищої освіти, доцільно планувати самостійні заняття у обсязі один раз на тиждень і передбачити змістовне наповнення у вигляді теоретичної та практичної складових. Завдання самостійної роботи студентів полягають в забезпеченні здатності майбутнього фахівця до особистісного і професійного становлення, формування активності, самостійності, наполегливості і творчого підходу до виконання завдань. Таким чином, теоретична складова самостійної роботи студента повинна бути спрямована на розвиток умінь самостійного опрацювання різноманітних джерел (як друкованих, так і електронних); глибшого оволодіння теоретичним матеріалом; розвиток здатності самостійного вибору засобів, складання і презентації комплексів тренувань для розвитку професійно важливих якостей згідно отриманого завдання. Використання акмеологічних технологій саморозвитку у процесі самостійних занять передбачає виконання індивідуальних завдань та розробку комплексів фізичних вправ, спрямованих на покращення здоров'я і фізичної підготовленості майбутніх фахівців. Такі індивідуальні завдання стимулюють виявлення творчого підходу до їх вирішення та розвиток рефлексії (Sakhnenko, 2020).

У навчальному процесі з фізичного виховання у закладі вищої освіти використовуються методи навчання. У Великому тлумачному словнику української мови дефініція «метод» трактується як [4, с. 664]:

- «спосіб пізнання явищ природи та суспільного життя»;

- «прийом або система прийомів, що застосовується в якій-небудь галузі діяльності».

Поняття «методи навчання» визначається як «способи спільної діяльності педагога та учнів, спрямовані на досягнення ними освітніх цілей» [22, с. 417]. Дослідники В. А. Козаков і Д. І. Дзвінчук розуміють категорію «метод навчання» як «упорядковану за певними принципами систему цілеспрямованих послідовних дій суб'єктів навчання над свідомо визначеним предметом

діяльності із застосуванням відповідних засобів, внаслідок чого отримують очікувані результати навчання» [23, с. 35].

Н. М. Демченко, К. О. Мішук і Р. Л. Золотарьова підкреслюючи наявність взаємозворотнього зв'язку методів навчання з іншими дидактичними категоріями, стверджують, що принципи, мета, зміст і форми навчання визначають метод, але вони не можуть бути реалізовані без нього, без урахування можливостей їх практичної реалізації [24].

Методи навчання, що використовувались у навчальному процесі акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання здобувачів вищої освіти, ми класифікували за наступними критеріями:

1. За джерелом знання:

- словесні – джерелом знань виступає усне мовлення або друковане джерело (розповідь, бесіда, інструктаж тощо);
- наочні – джерелом знань виступає пряма або опосередкована наочність (ілюстрація, плакат, демонстрація, показ);
- практичні – знання й уміння набуваються у процесі виконання практичних дій (вправа, тренування, тощо).

2. За характером логіки пізнання:

- аналітичний – виділення із цілого окремої частини: осмислення отриманої інформації, виявлення суттєвих ознак і зв'язків, розділення на частини і визначення вихідної структурної одиниці, усвідомлення зв'язків, синтез;
- метод синтезу – уявне або дійсне поєднання визначених методом аналізу складових або властивостей предмета чи явища в одне ціле.

3. За характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів:

- проблемно-інформаційний – перед наданням теоретичного матеріалу викладач окреслює проблему, визначає завдання, спираючись на різноманітні джерела і засоби, вказує шлях вирішення поставленого завдання;
- частково-пошуковий (евристичний) – передбачають активний пошук шляхів вирішення завдань, що висувуються у процесі навчання, або сформульовані самостійно (пошук скеровується викладачем або за допомогою евристичних програм);
- репродуктивний – навчальна діяльність студентів відбувається за алгоритмом (за певними правилами, приписами, вказівками (вправи, практичні роботи, різновиди контролю та самоконтролю);
- пояснювально-демонстративний – знання отримуються на лекції, консультації, з навчально-методичної літератури.

4. Активні методи навчання (навчання з використанням технічних засобів; рухливі ігри; змагання; самооцінка знань; імітаційні; метод суворо регламентованої вправи; метод колового тренування; індивідуально-діяльного програмування; використання навчальних та контролюючих тестів).

Освітній процес акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання передбачає використання наступних методів контролю і самоконтролю у навчанні:

1) підсумковий – рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ECTS;

2) проміжний – здійснення контролю протягом семестру (проміжна атестація);

3) полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів: рівень знань, умінь і навичок, продемонстрований на практичних заняттях; експрес-контроль (під час аудиторних занять); самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань, складання комплексів вправ; написання рефератів; тестування.

4) самоконтроль – орієнтований на формування здатності свідомо керувати своєю навчальною діяльністю, вдосконалюючи її.

Висновки. Отже, відбір засобів, форм і методів професійно орієнтованого фізичного виховання на засадах акмеології у закладах вищої освіти значною мірою визначається змістом навчання. Науковці зазначають, що реалізація змісту, мети, завдань освіти та методів навчання у закладах вищої освіти здійснюється через відповідні організаційні форми освітнього процесу.

В організації акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання доцільним є поєднання традиційних та інноваційних організаційних форм роботи. До традиційних форм належать лекційні, практичні, самостійні, консультаційні, індивідуальні, секційні заняття, а також спортивно-масова діяльність. Серед інноваційних форм організації освітнього процесу виокремлюються інтерактивні заняття.

Методи навчання, рекомендовані для використання в освітньому процесі акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання у закладах вищої освіти, доцільно класифікувати за такими критеріями: джерело отримання знань, характер логіки пізнання, рівень і характер самостійної пізнавальної діяльності здобувачів освіти, а також застосування активних методів навчання.

Література

1. Радченко О. М. Інноваційна педагогічна діяльність як чинник формування життєтворчої компетентності здобувача освіти. *Інноваційна педагогіка*, 2022. № 5(33). С. 80-88.
2. Барановська В. Організаційні форми навчання як компонент методичної системи формування інформатичних компетентностей майбутніх учителів початкових класів. *Педагогічний дискурс*, 2015. № 18. С. 9-13. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/0peddysk_2015_18_3.
3. Зязюн І. А. Філософія педагогічної якості в системі неперервної освіти. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, 2005. № 25. С. 13-18.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / за заг. ред. В. Т. Бусела. К., Ірпінь: ВТФ Перун, 2005.
5. Кузьмінський А. І. *Педагогіка вищої школи*. К.: Знання, 2005.
6. Психологія діяльності та навчальний менеджмент / за заг. ред. М. В. Артюшина. К.: КНЕУ, 2008.
7. Про вищу освіту: Закон України від 06.09.2014 р. № 1556-VII. *Голос України*. 2014. № 148. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
8. Лекції з педагогіки вищої школи / за заг. ред. В. І. Лозової. Харків: «ОВЗ», 2006.
9. Хуторской А. В. *Метапредметний підхід у навчанні*. «Ейдос», 2012.
10. Фіцула М. М. *Педагогіка вищої школи: навч. посібн.* К.: «Академвидав», 2006. 354 с.
11. Гончаренко С. У. *Український педагогічний словник*. Київ: Либідь, 1997.
12. Sakhnenko A. V. Structure of professional physical readiness of agricultural specialty students. *Tendenze attuali della moderna ricerca scientifica*, 2020. № 2. С. 28-30.

13. Остапчук Д., Мирончук Н. М. Інтерактивні методи навчання у вищих навчальних закладах. *Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном*, 2014. С. 140-143.
14. Суровов О. А., Бондар Т. С. Перспективи застосування інтерактивних методів у процесі підготовки майбутніх вчителів фізичної культури. *Teoriâ ta Metodika Fizičnogo Vihovannâ*, 2012. № 1. С. 17-36. Retrieved from: <https://www.tmfv.com.ua/journal/article/view/763>
15. Вербицкий А. *Активні методи навчання у вищій школі: контекстний підхід*. 1989.
16. Краевский В. В., Хуторской А. В. *Основи навчання: Дидактика і методика*. «Академія», 2007.
17. Вовк Л. П., Фрицюк В. А. Акмеологічний підхід до вивчення проблеми професійного саморозвитку майбутнього вчителя. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*, 2016. № 47. С. 68-72. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_pp_2016_47_16.
18. Деркач А. А. *Акмеологічні основи розвитку професіонала*. МОДЭК, 2004.
19. Козаков В. А. *Самостоятельная работа студентов и ее информационно-методическое обеспечение*. К.: Вища шк., 1990.
20. Ляхощка Л. Л. Самостійна робота студентів/слухачів у вищій та післядипломній освіті. *Теорія та методика управління освітою*, 2011. № 6 (13). С. 1-10.
21. Олійник В. В. Підвищення кваліфікації керівників освіти за дистанційною формою навчання. К.: Логос, 2006.
22. Педагогіка /за заг. ред. Л. П. Крившенко (ред.). Проспект, 2004.
23. Козаков В. А. Дзвінчук Д. І. *Психолого-педагогічна підготовка фахівців у непедагогічних університетах: методологія та практика*. К.: ЗАТ «Нічлава», 2003.
24. Демченко Н. М., Мішук К. О., Золотарьова Р. Л. Методи навчання у вищій школі. *Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник української медичної стоматологічної академії*, 2012. № 1-2. С. 234-237.

References

1. Radchenko, O. M. (2022). Innovatsiina pedahohichna diialnist yak chynnyk formuvannia zhyttietvorchoi kompetentnosti zdobuvacha osvity [Innovative pedagogical activity as a factor in the formation of life-creating competence of an education seeker]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative Pedagogy*, 5(33), 80-88. [in Ukrainian].
2. Baranovska, V. (2015). Orhanizatsiini formy navchannia yak komponent metodychnoi systemy formuvannia informatychnykh kompetentnostei maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv [Organizational forms of education as a component of the methodological system for the formation of computer competences of future primary school teachers]. *Pedahohichniy dyskurs – Pedagogical Discourse*, 9-13. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Opeddysk_2015_18_3. [in Ukrainian].
3. Ziazium, I. A. (2005). Filosofiia pedahohichnoi yakosti v systemi neperervnoi osvity [Philosophy of pedagogical quality in the system of continuous education]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka – Bulletin of the Ivan Franko State University of Zhytomyr*, 25, 13-18. [in Ukrainian].
4. *Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy – Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language*/za zah. red. V. T. Busela. K., Irpin: VTF Perun, 2005. [in Ukrainian].
5. Kuzminskyi, A. I. (2005). *Pedahohika vyshchoi shkoly – Pedagogy of higher education*. K.: Znannia. [in Ukrainian].
6. *Psykhohihiia diialnosti ta navchalnyi menedzhment – Psychology of activity and educational management*/za zah. red. M. V. Artiushyna. K.: KNEU, 2008. [in Ukrainian].
7. Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy vid 06.09.2014 r. № 1556-VII. Holos Ukrainy. 2014. № 148. [On higher education: Law of Ukraine of 06.09.2014 No. 1556-VII. Voice of Ukraine. 2014. No. 148]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. [in Ukrainian].
8. *Lektsii z pedahohiky vyshchoi shkoly – Lectures on pedagogy of higher education*/edited by V. I. Lozova/za zah. red. V. I. Lozovoi. Kharkiv: «OVZ», 2006. [in Ukrainian].

9. Khutorskoi, A. V. (2012). *Metapredmetnyi pidkhd u navchanni – Metasubject approach in teaching*. «Eidos». [in Ukrainian].
10. Fitsula, M. M. (2006). *Pedahohika vyshchoi shkoly: navch.posibn. – Pedagogy of higher education: teaching manual*. K.: «Akademvydav». [in Ukrainian].
11. Honcharenko, S. U. (1997). *Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk – Ukrainian pedagogical dictionary*. Kyiv: Lybid. [in Ukrainian].
12. Sakhnenko, A. V. (2020). Structure of professional physical readiness of agricultural specialty students. *Tendenze attuali della moderna ricerca scientifica*, 2, 28-30. [in English].
13. Ostapchuk, D., Myronchuk, N. M. (2014). *Interaktyvni metody navchannia u vyshchykh navchalnykh zakladakh [Interactive teaching methods in higher educational institutions]. Modernizatsiia vyshchoi osvity v Ukraini ta za kordonom – Modernization of higher education in Ukraine and abroad*, 140-143. [in Ukrainian].
14. Surovov, O. A., Bondar, T. S. (2012). *Perspektyvy zastosuvannia interaktyvnykh metodiv u protsesi pidhotovky maibutnikh vchyteliv fizychnoi kultury [Prospects for the application of interactive methods in the process of training future teachers of physical education]. Teoriâ ta Metodika Fizičnogo Vihovannâ*, 1, 17-36. Retrieved from: <https://www.tmfv.com.ua/journal/article/view/763> [in Ukrainian].
15. Verbytskyi, A. (1989). *Aktyvni metody navchannia u vyshchii shkoli: kontekstnyi pidkhd. – Active teaching methods in higher education: a contextual approach* [in Ukrainian].
16. Kraevskyi, V. V., Khutorskoi, A. V. (2007). *Osnovy navchannia: Dydaktyka i metodyka – Fundamentals of teaching: Didactics and methodology*. «Akademiia». [in Ukrainian].
17. Vovk, L. P., Frytsiuk, V. A. (2016). *Akmeolohichni pidkhd do vyvchennia problemy profesiinoho samorozvytku maibutnoho vchytelia [Acmeological approach to studying the problem of professional self-development of a future teacher]. Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Seriia: Pedahohika i psykholohiia – Scientific notes of the Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsyubynsky. Series: Pedagogy and Psychology*, 47, 68-72. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_pp_2016_47_16. [in Ukrainian].
18. Derkach, A. A. (2004). *Akmeolohichni osnovy rozvytku profesionala – Acmeological foundations of professional development*. MOD&K. [in Ukrainian].
19. Kozakov, V. A. (1990). *Samostoiatelnaia rabota studentov y ee ynformatsyonno-metodycheskoe obespechenye – Independent work of students and its information and methodological support*. K.: Vyshcha shk. [in Russian].
20. Liakhotska, L. L. (2011). *Samostiina robota studentiv/slukhachiv u vyshchii ta pislidyplomnii osviti [Independent work of students in higher and postgraduate education]. Teoriia ta metodyka upravlinnia osvitoiu – Theory and methodology of educational management*, 6 (13), 1-10. [in Ukrainian].
21. Oliinyk, V. V. (2006). *Pidvyshchennia kvalifikatsii kerivnykiv osvity za dystantsiinoiu formoiu navchannia – Advanced training of education leaders through distance learning*. K.: Lohos. [in Ukrainian].
22. *Pedahohika – Pedagogy/za zah. red.L. P. Kryvshenko (red.). Prospekt*, 2004. [in Ukrainian].
23. Kozakov, V. A. Dzvinchuk, D. I. (2003). *Psykhologo-pedahohichna pidhotovka fakhivtsiv u nepedahohichnykh universytetakh: metodolohiia ta praktyka – Psychological and pedagogical training of specialists in non-pedagogical universities: methodology and practice*. K.: ZAT «Nichlava». [in Ukrainian].
24. Demchenko, N. M., Mishuk, K. O., Zolotarova, R. L. (2012). *Metody navchannia u vyshchii shkoli [Teaching methods in higher education]. Aktualni problemy suchasnoi medytsyny: Visnyk ukrainskoi medychnoi stomatolohichnoi akademii. – Current problems of modern medicine: Bulletin of the Ukrainian Medical Stomatological Academy*, 1-2, 234-237. [in Ukrainian].